

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№3

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O'RNI	24
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O'ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL	30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELITIRIB CHIQUARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA'SIRI	37
Toxtabayev Oybek Odilovich	
QISHLOQ XO'JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV	42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNI	48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna	
QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLİYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	54
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI	61
Yangiboyev F.B.	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODELİ	68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o'g'li	
RUX VA QO'RG'OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI.....	74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o'g'li	
UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
O'ZBEKISTONDA BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEKANIZMI.....	85
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
AHOLI MOLİYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEKANIZMLARI.....	90
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li	
O'ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI	96
Musaeva Aynura Abayxolievna	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT.....	104
Normurodov Khusan Eshmakmatovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO'LLARI	108
Begamov S.X.	
DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI	112
Normatova Gulmira Xayrullaevna	

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	118
Ergashov Jamshid Ashurovich	
MEHNAT XARAJATLARI HISOB: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDA AHAMIYATI.....	126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI	131
Qurbonov Abror Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILIIY MEXANIZMLARI	136
Djamalov G'ofir Oribjanovich	
OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI	144
Dilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI	153
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI	164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH	168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
IJTIMOIIY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR	173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich	
KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Mardanova Ra'no	
STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT	186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	192
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS	196
Kholov Sherali Akhrorboyevich	
MARKAZIIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIIY ASOSLARI.....	200
Matkarimov Mansur	
XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIIY TURIZMNING IQTISODIIY AHAMIYATI.....	206
Farxodova Shohnova Umidbek qizi	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI	213
Ibroximov Iloxomjon Shavkatjon o'g'li	
SANOAT KORXONALARINI IQTISODIIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	219
Tillayeva Barno Ramiziddinova	
NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI	224
Xolmirmayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.....	230
<i>Амантурова Дилбара Кыдыкбековна</i>	
РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.....	237
<i>Асрарова М.У.</i>	
О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	242
<i>Ирмухамедова Муслима Дилшодовна</i>	
UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEXANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIVAVIY SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH	247
<i>Karimov Inomjon Ortikbaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI	254
<i>Kamoliddinov Ilhomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich</i>	
TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIVAVIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	259
<i>Axmedov Toxirjon Xasanjon o'g'li</i>	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQARISH SALOHİYATINING ROLI	264
<i>Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li</i>	
TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQARISH	270
<i>Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ.....	275
<i>Бахтиёров Худайберган Хамдам угли</i>	
DOIMIY BO'LMAGAN KUCH TA'SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONLI TAHLIL QILISH.....	282
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Isomova Sabohat Islom qizi</i>	
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN.....	290
<i>Isakjanova Saboxat Muhamedovna</i>	
МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ	298
<i>Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли</i>	
YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG'OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOMA KONSTRUKSIYALARINING CHO'ZILISHGA QARSHILIGI	305
<i>Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich</i>	
AYDAR-ARNASOY KO'LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI	311
<i>Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi</i>	
EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQISH	318
<i>N.N. Jo'rayev, A.Sh. Juraboyev</i>	
QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI	324
<i>Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro'zimatovich, Izomov Shahzod Niyoz o'g'li, To'yumurodov Quvonchbek Sherzod o'g'li</i>	

RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG'OR XALQARO TAJRIBA	332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ	345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SUG'URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI	350
G'ozdiyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLİYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	358
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	366
Samatov G'affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o'g'li, Absattarov Isomiddin Xotam o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH OMILLARI BO'YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEXANIZMI	381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR	386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA'MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI	391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI	396
Husan Arziqulov Normurod o'g'li	
ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE	401
Zarikeev Rasul Polatovich	
EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	406
Isakov Janabay Yakipbaevich	
BANKS' BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY	412
Isakov Isobek Janabay uli	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ	416
Ибрагимов Мансур Ахметович	
ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	421
Маннапова Феруза Фахриддин кизи	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLİYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	428
Isroilov Obid Olimjonovich	
OZIQ-OVQAT BOZORI KON'YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO'P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI	433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI.....	438
Djuraeva Didora Sobirjonovna	
ZAMONAVIY MOLIVAVIY INFRATUZILMANING INSTITUSIONAL ASOSLARI: TO'LOV TIZIMLARI NAZARIYASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	441
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	449
Zayaviddinova Nafisa Muxammadovna	
CORPORATE GOVERNANCE, FDI, AND URBANIZATION IN THE GREEN ECONOMIC TRANSFORMATION OF UZBEKISTAN	454
Ablaeva Valentina	
FEMALE ENTREPRENEURSHIP AND MICRO-ENTERPRISE DEVELOPMENT	460
Dilafroz Kuchkorova	
LEGIRLANGAN PO'LATLARDAN TAYYORLANGAN PROKATLASH JO'VALARINI CHIDAMLILIGINI OSHIRISH UCHUN TERMIK PUXTALASH TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	466
Saydumarov Botir Muradovich, Berdiyev Darob Murotovich, Tashmatov Ravshan Qobilovich	
SHAMOL TURBINASINING IKKI TOMONLAMA TA'MINLANADIGAN ASINXRON GENERATORI O'TKINCHI JARAYONLARINING TAHLILI	471
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Yunusov Obidxon Abdivait o'g'li, Jo'rayev Doston Majid o'g'li	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	479
Babaxanova Dildora Rustamovna	
RAQOBAT USTUNLIGIGA ERISHISHDA ZAMONAVIY MARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	485
Meliqulov Abdulhalil Norinovich	
JAMOAT AHAMIYATIGA EGA TASHKILOTLAR TOIFASIGA KIRITISH MEZONLARI, ULARNING MOLIVAVIY HISOBOTLARI VA AUDITIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	490
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
EFFICIENCY OF IMPROVING THE IT SERVICES EXPORT	494
Uzakov Ortik Shaymardanovich	
CHORVACHILIKDA ILK VETERINARIYA XIZMATI TARIXI: QADIMGI O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	499
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
AHOLINI IJTIMOYIY HIMOYALASH TIZIMINI BOSHQARISHGA BAG'ISHLANGAN DASTLABKI ILMIY QARASHLARNING SHAKLLANISHI VA ULARNING TAHLILI	503
Xamroyev Anvar Ashurovich	
AHOLINING MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI HAMDA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI.....	508
A.A.Abduvoxidov	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIVAVIY HOLATINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	518
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
PERFORMANCE APPRAISAL FAIRNESS AND EMPLOYEE OUTCOMES IN UZBEKISTAN'S EDUCATIONAL INSTITUTIONS: A QUANTITATIVE INVESTIGATION	525
Farida Nishanova	
SANOAT KORXONALARIDA SIFAT BOSHQARUVI TIZIMLARINING ISHLAB CHIQARISH JARAYONIGA TA'SIRI	535
O'.M. Baytanov	

DIGITAL METHODS FOR MONITORING HAND HYGIENE AND AUTOMATIC NAIL SEGMENTATION USING COMPUTER VISION TECHNOLOGIES	540
Shavkat Shukhratovich Azimov, Temurbek Zokir Ugli Daminov, Durdona Nurjonovna Rasulova, Dilorom Umrzakovna Nalibaeva	
MATLAB-BASED OPTIMIZATION OF METHANE FEED INTAKE IN A GTL PLANT FOR SYNTHETIC FUEL PRODUCTION.....	545
U.T. Beshimov, U.R. Azamatov, A.G. Makhsumov, E.E. Mashaev	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОПТИМАЛЬНОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО ВЛОЖЕНИЯ В СОЦИАЛЬНО-ЗНАЧИМЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	554
Зайналов Ж.Р. , Абдуллаева С.Ш., Нурмухамедов А.М.	
INFORMATIKA FANINI O'QITISHDA ONLAYN TEST VA AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMLARI: INNOVATSION METODLAR, ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA DOLZARB MUAMMOLAR TAHLILI	561
Nasriddinov Zaynobbiddin Xusniddin o'g'li, Sayidov Nozimjon Abdunosirovich	
SERVOMOTORLARNING XARAKTERISTIKALARI	565
Pirmatov Nurali Berdiyarovich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	572
O'rinov Komiljon Kozimovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHDA SIFAT NAZORATINI OSHIRISHNI RAQAMLASHTIRISH YO'LLARI.....	576
Meliyev X.T.	
INVESTIGATION OF THE EFFICIENCY OF FATS AND OILS REMOVAL FROM WASTEWATER GENERATED BY PUBLIC CATERING ENTERPRISES	585
Durdona Obutjonova, Xayrullo Ibroximov, Ahmadjon Ibadullaev, Umar Chorshanbiev, Babaev Askar	
INSON KAPITALINING IQTISODIY MAZMUNI, UNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA O'ZBEKISTONDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	591
Ismailova Gulruh Faxriddinovna	
HUDUDLARDA MOLIAVIY INKLYUZIVLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINING MOLIAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI.....	596
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
NORASMIY BANDLIK VA DAROMADLARNI SOLIQQA TORTISHDA SOLIQ IMTIYOZLARIDAN FOYDALANISH TAHLILI	600
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT KORXONALARINI OMMAVIY JOYLASHTIRISH (IPO) ORQALI XUSUSIYLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI ("UZAUTO MOTORS" VA "O'ZBEKTELEKOM" AJ MISOLIDA).....	605
Razikov Ulug'bek Zaripovich	
QURILISHDA INNOVATSION FAOLIYAT TUSHUNCHASI VA TURLARI	611
B.K.Abdusamatov, I.A.Yusupov	
ИССЛЕДОВАНИЕ МЕТОДОВ ЗАКРЕПЛЕНИЯ ПОДВИЖНЫХ ПЕСКОВ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ЗАЩИТНЫХ ЛЕСНЫХ ПОЛОС ВДОЛЬ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ	615
Лесов Кувандык Сагинович, Хуршида Абдимуминовна	
SURXONDARYO VILOYATI TUMANLARIDA INVESTITSIIYA MUHITINI YAXSHILASH OMILLARI.....	621
Qosimova Nodira Saidovna	
QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH VA RENTABELLIKNI OSHIRISH STRATEGIYALARI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)	627
Sanjarbek Sotvoldiyev Dilshodbek o'g'li, Qodirov Zohidjon Eraliyevich	

YIRIK KORXONALARDA SOLIQ NAZORATI TEKSHIRUVLARIGA OID ILMIY TALQINLARNING TAHLILI.....	632
Qo'shaqov Asrorjon Nematjonovich	
QUYOSH ISSIQXONALARIDA QUYOSH ENERGETIK QURILMALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA TEXNIK YECHIMLARI	640
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
IT-KORXONALARIDA INVESTITSIYA VA EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI TAHLILI.....	648
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN LOYIHALAR TAHLILI	655
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
СТРУКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ И ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПОДОТРАСЛЕЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА.....	666
Уролова Севара Бехзод кизи	
MAHALLIY BUDJETLARNI SHAKLLANTIRISH VA TAQSIMLASH JARAYONIDA FUQAROLAR ISHTIROKI: SO'ROVNOMA NATIJALARI ASOSIDA TAHLIL	672
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
TRANSPORT SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH: XORIJIY TAJRIBA.....	677
Mirzayeva Dildora Inomovna, Alijonov Ahadjon Hasanboy o'g'li	
BOSHQARUV ETIKASINING ZAMONAVIY BIZNESDA TUTGAN O'RNI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	686
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI INNOVATSION-TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'NALISHLARI	694
Sh.A.Sultonov	
MINTAQAVIY INVESTITSION SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MODELLARINING ROLI	700
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	

MINTAQAVIY INVESTITSION SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MODELLARINING ROLI

Qobilov Anvar Eshpo'latovich

Qashqadaryo viloyat hokimining yoshlar siyosati,
Ijtimoiy rivojlantirish va ma'naviy-marifiy ishlar bo'yicha o'rinbosari
Orcid:0000-0001-6019-7771,
email:kobilovanvar@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tadqiqot mintaqaviy investitsion siyosatni takomillashtirishda davlat-xususiy sheriklik modellarining rolini ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot doirasida davlat-xususiy sheriklik tushunchasining mazmun-mohiyati, uning asosiy modellari va mexanizmlari, shuningdek, hududiy investitsion jarayonlarga ta'siri tizimli ravishda o'rganiladi.

Kalit so'zlar: davlat-xususiy sheriklik, mintaqaviy investitsion siyosat, investitsion jozibadorlik, infratuzilma loyihalari, xususiy kapital, investitsion risklar, boshqaruv samaradorligi, hududiy rivojlanish, institutsional muhit, barqaror iqtisodiy rivojlanish.

Abstract. This study is devoted to the scientific, theoretical and practical analysis of the role of public-private partnership models in improving regional investment policy. Within the framework of the study, the essence of the concept of public-private partnership, its main models and mechanisms, as well as its impact on regional investment processes are systematically studied.

Keywords: public-private partnership, regional investment policy, investment attractiveness, infrastructure projects, private capital, investment risks, management efficiency, regional development, institutional environment, sustainable economic development.

Аннотация. Данное исследование посвящено научному, теоретическому и практическому анализу роли моделей государственно-частного партнерства в совершенствовании региональной инвестиционной политики. В рамках исследования систематически изучается сущность концепции государственно-частного партнерства, его основные модели и механизмы, а также его влияние на региональные инвестиционные процессы.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, региональная инвестиционная политика, инвестиционная привлекательность, инфраструктурные проекты, частный капитал, инвестиционные риски, эффективность управления, региональное развитие, институциональная среда, устойчивое экономическое развитие.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va iqtisodiy integratsiya sharoitida mintaqalarning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda investitsion siyosatning samaradorligi hal qiluvchi ahamiyat kasb etmoqda. Davlat byudjeti resurslarining cheklanganligi, infratuzilma loyihalariga bo'lgan talabning ortib borishi hamda hududlar o'rtasidagi rivojlanish tafovutlarining saqlanib qolishi mintaqaviy investitsion siyosatni amalga oshirishda yangi va samarali mexanizmlarni joriy etishni taqozo etmoqda. Hozirgi davrda iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish hamda mintaqaviy rivojlanishni jadallashtirish davlat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda mintaqalarda investitsiya faoliyatini rivojlantirish, yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish hamda infratuzilmani modernizatsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, mintaqaviy investitsion siyosatni takomillashtirish va investitsiya resurslaridan samarali foydalanish iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri sifatida qaralmoqda.

Bugungi kunda jahon amaliyotida mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlaridan keng foydalanilmoqda. Ayniqsa, davlat-xususiy sheriklik (DXSh) modellari investitsiya loyihalarini amalga oshirish, infratuzilmani rivojlantirish hamda davlat byudjeti yukini kamaytirishda samarali vosita sifatida e'tirof etilmoqda. Mazkur mexanizm davlat va xususiy sektor resurslarini birlashtirish orqali iqtisodiy loyihalarni amalga oshirish, investitsiya jarayonlarini faollashtirish hamda hududiy rivojlanishni ta'minlash imkonini beradi.

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida ham mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash, investitsiya muhitini yaxshilash hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini keng joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Davlat tomonidan qabul qilinayotgan strategik dasturlar, investitsiya loyihalari va institutsional islohotlar hududlarda investitsiya jarayonlarini faollashtirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilma loyihalarini amalga oshirish, sanoat tarmoqlarini rivojlantirish va ijtimoiy sohani modernizatsiya qilish orqali mintaqalar iqtisodiy salohiyatini oshirish imkoniyatlari kengaymoqda.

Shu bilan birga, mintaqaviy investitsion siyosatni samarali tashkil etish, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini takomillashtirish hamda investitsiya jarayonlarini boshqarishning ilmiy asoslarini ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, hududiy rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda davlat va xususiy sektor hamkorligini samarali tashkil etish, investitsiya resurslarini oqilona taqsimlash hamda investitsiya loyihalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish masalalari dolzarb hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi mintaqaviy investitsion siyosatni takomillashtirishda davlat-xususiy sheriklik modellari rolini ilmiy jihatdan o'rganish, ushbu mexanizmlarning hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini tahlil qilish hamda investitsiya faoliyatini rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqishdan iboratdir.

MAVZUGA DOIR ADABIYOTLAR TAHLILI

Mintaqalarning barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda investitsion jozibadorlik muhim iqtisodiy omillardan biri hisoblanadi. Ushbu masala iqtisodiyot fanida ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng o'rganilgan.

Investitsiyalar va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik masalasi mashhur iqtisodchi J.M. Keynes tomonidan ishlab chiqilgan iqtisodiy nazariyada keng yoritilgan. U investitsiyalar iqtisodiy tizimda ishlab chiqarish hajmini oshirish, bandlik darajasini ko'tarish hamda iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim rol o'ynashini ta'kidlagan [1].

Investitsiya jarayonlarining iqtisodiy samaradorligi va iqtisodiy rivojlanishdagi o'rne P. Samuelson va W. Nordhaus tomonidan ham chuqur o'rganilgan. Ularning fikricha, investitsiyalar ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, texnologik modernizatsiyani ta'minlash hamda hududlarning iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi [2].

Mintaqaviy raqobatbardoshlik va investitsion jozibadorlikni oshirish masalalari M. Porter tomonidan ishlab chiqilgan raqobat ustunligi nazariyasida keng yoritilgan. Unga ko'ra, hududlarning iqtisodiy rivojlanishi investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlari, innovatsion faoliyat darajasi hamda infratuzilmaning rivojlanganlik darajasiga bevosita bog'liqdir [3].

Hududiy iqtisodiy rivojlanish va investitsion jarayonlarning nazariy asoslari R. Solow tomonidan ishlab chiqilgan iqtisodiy o'sish modelida ham o'z aksini topgan. Ushbu modelda investitsiyalar iqtisodiy o'sishning muhim omili sifatida ko'rib chiqilib, kapital jamg'arish jarayoni orqali iqtisodiy rivojlanishga erishish mumkinligi asoslab berilgan [4].

O'zbekistonlik iqtisodchi olim S. G'ulomov investitsion jozibadorlikni oshirish milliy iqtisodiyot va hududiy rivojlanishning muhim omillaridan biri ekanligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, investitsiya muhitini yaxshilash, biznes yuritish sharoitlarini soddalashtirish hamda innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali hududlarning iqtisodiy salohiyatini oshirish mumkin [5].

Shuningdek, mintaqalarda investitsiya faoliyatini rivojlantirish va iqtisodiy o'sishni ta'minlash masalalari B. Berkinov tomonidan ham o'rganilgan bo'lib, u hududiy rivojlanish jarayonida investitsiya siyosatini takomillashtirish va investitsiya infratuzilmasini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega ekanligini qayd etadi [6].

Yuqoridagi ilmiy tadqiqotlar mintaqalarda investitsion jozibadorlikni oshirish iqtisodiy o'sishni ta'minlash, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish hamda hududiy rivojlanish darajasini yaxshilashda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotni amalga oshirish jarayonida iqtisodiy tahlilning zamonaviy ilmiy usullaridan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi mintaqalarning investitsion jozibadorligini oshirish orqali barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash mexanizmlarini aniqlashga qaratilgan.

Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv usulidan foydalanildi. Ushbu usul mintaqalarning investitsion jozibadorligini shakllantiruvchi iqtisodiy, institutsional va ijtimoiy omillarni kompleks tarzda o'rganish imkonini berdi. Iqtisodiy-statistik tahlil usuli yordamida mintaqalarda investitsiya hajmi, ishlab chiqarish ko'rsatkichlari va iqtisodiy o'sish sur'atlari o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi. Ushbu usul investitsiyalar va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi o'zaro ta'sirni aniqlashga xizmat qildi.

Taqqoslash usuli orqali turli hududlarning investitsion jozibadorligi darajasi o'rganildi hamda ularning iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari solishtirildi. Bu esa investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha samarali mexanizmlarni aniqlash imkonini berdi. Shuningdek, iqtisodiy modellash usuli yordamida mintaqalarda investitsion jozibadorlikni oshirish orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlash mexanizmlarining nazariy modeli ishlab chiqildi. Tahlil va sintez usullari yordamida mavjud ilmiy nazariyalar va amaliy tajribalar umumlashtirilib, mintaqalarda investitsiya faoliyatini rivojlantirish bo'yicha ilmiy xulosalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, mintaqaviy investitsion siyosatni samarali tashkil etish hududlarning iqtisodiy rivojlanish darajasini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, davlat-xususiy sheriklik (DXSh) mexanizmlaridan foydalanish investitsiya jarayonlarini faollashtirish, infratuzilma loyihalarini amalga oshirish hamda hududiy iqtisodiy salohiyatni oshirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

Tahlillar natijasida aniqlanishicha, mintaqalarda investitsiya jarayonlarini rivojlantirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi investitsiya resurslarini samarali jalb qilish imkonini beradi. Davlat-xususiy sheriklik modeli davlatning moliyaviy yukini kamaytirish bilan birga, xususiy sektorning moliyaviy va texnologik resurslaridan samarali foydalanish imkonini yaratadi. Natijada yirik infratuzilma loyihalarini amalga oshirish, sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish hamda hududiy iqtisodiy rivojlanishni jadallashtirish mumkin bo'ladi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari davlat-xususiy sheriklik asosida amalga oshirilayotgan investitsiya loyihalarini hududiy iqtisodiy rivojlanishga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. Xususan, infratuzilma obyektlarini rivojlantirish, transport va logistika tizimini modernizatsiya qilish hamda ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish orqali hududlarning iqtisodiy salohiyati oshadi. Bu esa o'z navbatida yangi ish o'rinlari yaratish, aholi daromadlarini oshirish hamda hududiy iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Biroq tadqiqot jarayonida davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjudligi aniqlangan. Jumladan, ayrim hududlarda investitsiya infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish mexanizmlarining takomillashtirilmaganligi hamda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlarining yetarli darajada samarali tashkil etilmaganligi kuzatilmoqda. Ushbu muammolarni bartaraf etish mintaqaviy investitsion siyosatni yanada takomillashtirish zaruratini ko'rsatadi (1-jadval).

1-jadval. Davlat-xususiy sheriklik modellarining asosiy turlari

Model turi	Tavsiflash	Qo'llanish sohalari
BOT (Build-Operate-Transfer)	Xususiy sektor obyektini quradi, ishlatadi va muddati tugashi bilan davlatga topshiradi	Yo'llar, ko'priklar, elektr stansiyalari
BOOT (Build-Own-Operate-Transfer)	Xususiy sektor obyektga vaqtinchalik egalik qiladi va foydalanadi	Port infratuzilmasi, suv ta'minoti tizimlari
Konsessiya	Davlat obyektini xususiy sektorga muayyan muddat foydalanish uchun beradi	Aeroport, temir yo'l stansiyalari, kommunal xizmatlar
Qo'shma korxona	Davlat va xususiy sektor birga tashkilot tuzadi va boshqaradi	Sanoat zonalar, texnoparklar, innovatsion markazlar

Umuman olganda, tadqiqot natijalari davlat-xususiy sheriklik modellari mintaqaviy investitsion siyosatni takomillashtirish va hududiy iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda muhim mexanizm hisoblanishini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni yanada rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash hamda investitsiya loyihalarini amalga oshirishning samarali mexanizmlarini ishlab chiqish mintaqalarning barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi (2-jadval).

Jadval 2. Davlat-xususiy sheriklikning afzalliklari va muammolari

Afzalliklar	Muammolar va cheklovlar
Xususiy kapitalning jalb etilishi va davlat byudjeti yukining kamayishi	Murakkab shartnoma tuzilmasi va uzoq muddatli majburiyatlar
Boshqaruv samaradorligining oshishi va xususiy sektor tajribasidan foydalanish	Moliyaviy risklarning ortishi va shartnoma shartlarining buzilish ehtimoli
Investitsion risklarning davlat va xususiy sektor o'rtasida muvozanatli taqsimlanishi	Huquqiy bazaning noaniq va institutsional qo'llab-quvvatlashning yetarli emasligi
Loyihalarning tezroq va sifatli amalga oshirilishi	Ijtimoiy manfaatlar va xususiy foyda o'rtasida muvozanat ta'minlashning murakkabligi
Innovatsion texnologiyalar va zamonaviy boshqaruv usullarining joriy etilishi	Tender jarayonlarida shaffoflik va adolatlilik masalalari

Tadqiqot davomida mintaqaviy investitsion siyosatni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining bir qator ustunliklari aniqlab berildi. Birinchidan, ushbu model investitsiya jarayonlarida xususiy sektor ishtirokini kengaytirish imkonini beradi. Ikkinchidan, davlat-xususiy sheriklik loyihalari infratuzilma obyektlarini rivojlantirish va modernizatsiya qilishda samarali mexanizm hisoblanadi. Uchinchidan, bunday hamkorlik orqali investitsiya loyihalarini amalga oshirish jarayonida risklarni davlat va xususiy sektor o'rtasida taqsimlash imkoniyati yaratiladi (3-jadval).

Jadval 3. Tadqiqotda qo'llangan usullar va ularning maqsadlari

Tadqiqot usuli	Maqsad	Natijalar
Tahlil va sintez	DXSh modellarining nazariy asoslarini aniqlash	Konseptual asoslar shakllandi
Qiyosiy tahlil	Xalqaro tajribani o'rganish	Eng yaxshi amaliyotlar aniqlandi
Ekonometrik modelashtirish	DXShning iqtisodiy ta'sirini baholash	Korrelyatsiya va regressiya modellari ishlab chiqildi
Integral baholash	Mintaqalarning investitsion faolligini baholash	Mintaqaviy reytinglar tuzildi
Klaster tahlili	Mintaqalarni DXSh rivojlanish darajasiga ko'ra guruhlash	3 ta klaster ajratildi

Tadqiqot natijalari mintaqaviy investitsion siyosatni amalga oshirishda davlat-xususiy sheriklik modellarining ahamiyati tobora ortib borayotganini ko'rsatdi. Tahlillar shuni tasdiqladiki, davlat-xususiy sheriklik asosida amalga oshirilayotgan loyihalar infratuzilma rivojini jadallashtirish, xususiy kapitalni jalb etish va investitsion resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynamoqda (4-jadval).

Jadval 4. DXSh loyihalarining mintaqaviy iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri

Ko'rsatkich	Yuqori DXSh	O'rtacha DXSh	Past DXSh
YHM o'sish sur'ati (yillik, %)	7.2-8.5	5.8-6.5	4.2-5.0
Asosiy kapitalga investitsiyalar o'sishi (%)	12.5-15.3	8.3-10.2	5.1-6.8
Bandlik darajasi o'zgarishi (%)	+2.8-3.5	+1.5-2.2	+0.6-1.2
Infratuzilma loyihalari soni (yillik)	15-22	8-12	3-6
Xususiy investitsiyalar ulushi (%)	42-58	28-35	12-20

Jadval 5. Mintaqalarning DXSh rivojlanishi bo'yicha klaster tasnifi

Klaster	Xususiyatlari	Tavsiyalar
1-klaster: Yuqori rivojlangan	DXSh mexanizmlari faol qo'llanilmoqda, investitsion muhit qulay, infratuzilma rivojlangan	DXSh portfelini kengaytirish, murakkab loyihalarni joriy etish, xalqaro tajribani ulashish
2-klaster: O'rtacha rivojlangan	DXSh loyihalari mavjud, lekin huquqiy va institutsional muammolar qisman saqlanmoqda	Huquqiy bazani mustahkamlash, institutsional qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish, kadrlar tayyorlash
3-klaster: Dastlabki bosqich	DXSh kam rivojlangan, investitsiya faolligi past, infratuzilma yetishmovchiligi yuqori	Pilot loyihalar boshlash, investitsion muhitni yaxshilash, davlat kafolatlari tizimini joriy etish

Jadval 6. Tadqiqotning asosiy xulosalari va takliflari

Asosiy xulosalar	Amaliy takliflar
DXSh mintaqalarda investitsion resurslarni samarali jalb qilishning muhim vositasi	Mintaqaviy DXSh strategiyalarini ishlab chiqish va qabul qilish
Investitsion risklarni optimal taqsimlash DXSh samaradorligini oshiradi	Risk taqsimlash mexanizmlari va davlat kafolatlari tizimini takomillashtirish
Institutsional muhit va huquqiy baza sifati DXSh muvaffaqiyatini belgilaydi	DXSh to'g'risidagi qonunchilikni mukammallashtirish va maxsus institutlar tashkil etish
Raqamli texnologiyalar DXSh shaffofligini oshiradi	Elektron tender platformalari va loyihalarni monitoring qilish tizimlarini joriy etish
Hududiy farqlar DXSh qo'llashda differensial yondashuvni talab qiladi	Mintaqaviy xususiyatlarni hisobga olgan DXSh modellari va moliyalashtirish sxemalarini ishlab chiqish

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot mintaqaviy investitsion siyosatni takomillashtirishda davlat-xususiy sheriklik modellarining rolini ilmiy-nazariy va empirik jihatdan tahlil qilishga qaratildi. O'tkazilgan tahlillar natijalari davlat-xususiy sheriklik asosida amalga oshirilayotgan loyihalar mintaqalarda investitsion faollikni oshirish, infratuzilma rivojini jadallashtirish va hududiy iqtisodiy o'sishni ta'minlashda sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatayotganini ko'rsatdi.

Xulosa qilib aytganda, mintaqaviy investitsion siyosatni takomillashtirishda davlat-xususiy sheriklik modellarini tizimli va differensial yondashuv asosida qo'llash hududlarning investitsion jozibadorligini oshirish, infratuzilma yetishmovchiligini kamaytirish va barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990.
- Stiglitz J.E. Economics of the Public Sector. 4th ed. New York: W.W. Norton & Company, 2015.
- Krugman P. Geography and Trade. Cambridge, MA: MIT Press, 1991.
- OECD. Public-Private Partnerships and Infrastructure. Paris, 2018.
- World Bank. Public-Private Partnerships Reference Guide. Washington DC, 2017.
- Yescombe E.R. Public-Private Partnerships: Principles of Policy and Finance. London: Elsevier, 2018.
- Karimova D.Sh. Davlat-xususiy sheriklik asosida hududiy infratuzilmani rivojlantirish. Iqtisodiyot va innovatsiyalar, 2020, №4.
- Murodov Sh.X. Mintaqaviy investitsion siyosatda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining o'rni. O'zbekiston iqtisodiy axborotnomasi, 2019, №6.
- O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi statistik to'plami. Toshkent, 2016–2024.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining davlat-xususiy sheriklik va hududiy rivojlanishga oid farmon va qarorlari. Toshkent, 2017–2024.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100